

Ο Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

ΑΙΤΙΑ – ΕΚΡΗΞΗ – ΜΕΤΩΠΑ

1914 – 1918

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ Α΄ Π.Π.

Τρία είναι τα κύρια αίτια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου:

- 1 ο ιμπεριαλισμός
- 2 ο εθνικισμός
- 3 ο μιλιταρισμός

Ο ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

Ο **ιμπεριαλισμός** είναι η πολιτική επέκτασης των βιομηχανικά αναπτυγμένων κρατών σε βάρος άλλων κρατών.

Αυτή ήταν και η κύρια αιτία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου που πήγασε από την ανάγκη της τότε **αυτοκρατορικής Γερμανίας**, που αναπτυσσόταν ραγδαία, να καλύψει τις ανάγκες της σε πρώτες ύλες, καύσιμα και αγορές μέσω της **αναδιανομής** του παγκόσμιου πλούτου και των αποικιών.

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

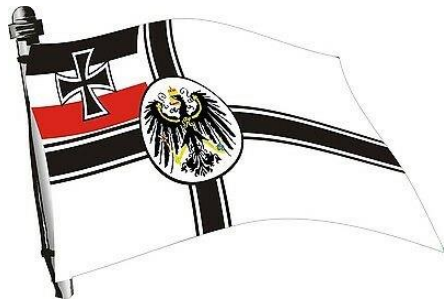

Καρικατούρα εποχής του Edward Linley Sambourne, 1892

Πηγή εικόνας: <https://de.wikipedia.org/wiki/Imperialismus>

Ο ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

Αυτή η πολιτική επέκτασης έφερε την Γερμανία πολύ γρήγορα σε αντιπαράθεση με την Γαλλία και την Μεγάλη Βρετανία, οι οποίες έλεγχαν τότε τις περισσότερες και πλουσιότερες αποικίες σε όλον τον κόσμο.

Ο ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

Ο εθνικισμός στην Ευρώπη προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα ήταν έντονος σε όλους τους λαούς. Η αποικιοκρατία είχε συμβάλει στην αίσθηση υπερηφάνειας και ανωτερότητας των δυνάμεων της αποικιοκρατίας, όπως στην **Γαλλία** και την **Μεγάλη Βρετανία**.

Οι **Γερμανοί** αντιθέτως ένοιωθαν μία εθνική υπερηφάνεια μετά τον νικηφόρο πόλεμο μεταξύ Πρωσίας και **Γαλλίας** του 1870/71.

Ο ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

Αυτή η νίκη και η ανακήρυξη του βασιλιά της Πρωσίας Γουλιέλμου Α' (Wilhelm I) σε Γερμανό αυτοκράτορα μέσα στο παλάτι των Βερσαλλιών στο **Παρίσι** και την ίδρυση του δεύτερου ράιχ το 1871 έδωσαν ιδιαίτερη υπερηφάνεια στους **Γερμανούς**.

Κανείς στην Ευρώπη δεν ήταν διατεθειμένος να καταπνίξει τα εθνικά του αισθήματα για να διατηρηθεί η ειρήνη.

Ο ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ

Μιλταρισμός είναι η υπερβολική προβολή των στρατιωτικών αξιών. Ο μιλιταρισμός στην Ευρώπη ενισχυόταν διαρκώς, ιδιαίτερα στη Γερμανία με την ανάπτυξη της πολεμικής της βιομηχανίας. Αυτό ώθησε και τις άλλες χώρες να αυξήσουν τους εξοπλισμούς τους.

Παρατηρήθηκε επίσης μία αύξηση εκείνων, που υποστήριζαν ότι ο πόλεμος είναι το μέσο για την επίλυση των διεθνών διαφορών.

ΤΑ ΑΝΤΙΠΑΛΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ

Σε αυτές τις συνθήκες σχηματίστηκαν στην Ευρώπη δύο στρατόπεδα:

- ❶ οι Κεντρικές Δυνάμεις ή Τριπλή Συμμαχία (Γερμανία, **Αυστροουγγαρία**, **Ιταλία**, Τουρκία)
- ❷ η Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση (Entente Cordiale, **Βρετανία**, **Γαλλία**, **Ρωσία**)

Η δεύτερη έγινε γνωστή ως Αντάντ, που σημαίνει συνεννόηση στα **γαλλικά**.

Χάρτης που δείχνει τις συμμαχίες πριν την έναρξη του πολέμου. Η Ιταλία είχε συμμαχήσει αρχικά με τις κεντρικές δυνάμεις, αλλά μπήκε στον πόλεμο στην πλευρά της Αντάντ

Gott strafe das treulose Italien!

Αυστριακή ταχυδρομική κάρτα (1915) με Γερμανό, Τούρκο, Αυστριακό, και Ούγγρο στρατιώτη:
«Ο Θεός ας τιμωρήσει την άπιστη Ιταλία!»

Πηγή εικόνας: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:WWI_postcard_an_die_front.jpg

Η ΑΦΟΡΜΗ

Αφορμή για την έναρξη του πολέμου ήταν η **δολοφονία** του διαδόχου του **αυστριακού** θρόνου Φραγκίσκου Φερδινάνδου και της συζύγου του από ένα νεαρό **Σέρβο** εθνικιστή τον Ιούνιο του 1914.

Σχεδόν αμέσως η **Αυστροουγγαρία** κήρυξε τον πόλεμο στη **Σερβία**, την οποία υποστήριξαν η **Γαλλία** και η **Ρωσία**. Η **Γερμανία** μπήκε στον πόλεμο στο πλευρό της **Αυστροουγγαρίας**.

LA DOMENICA DEL CORRIERE

DEL REGNO AUSTRO

Si pubblica a Milano ogni Domenica

Uffici del giornale

Ann. L. 8 - L. 10 -
Supplemento 2,50 - 3 -

Supplemento illustrato del "Corriere della Sera",

Via Solferino, N. 28
MILANO

Per tutti gli articoli e illustrazioni è riservata la proprietà letteraria e artistica, secondo le leggi e i trattati internazionali.

Anno XVI. - Num. 27.

5 - 12 Luglio 1914.

Centesimi 10 il numero.

L'assassinio a Serajevo dell'arciduca Francesco Ferdinando erede del trono d'Austria, e di sua moglie.
(Disegno di A. Beltrame)

Η δολοφονία του διαδόχου του αυστριακού θρόνου Φραγκίσκου Φερδινάνδου και της συζύγου στο Σεράγεβο της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης σε ιταλικό πρωτοσέλιδο.

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Erster_Weltkrieg

ΤΑ ΜΕΤΩΠΑ

Δύο ήταν τα **κύρια** μέτωπα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου:

- 1 το δυτικό μέτωπο
- 2 το ανατολικό μέτωπο

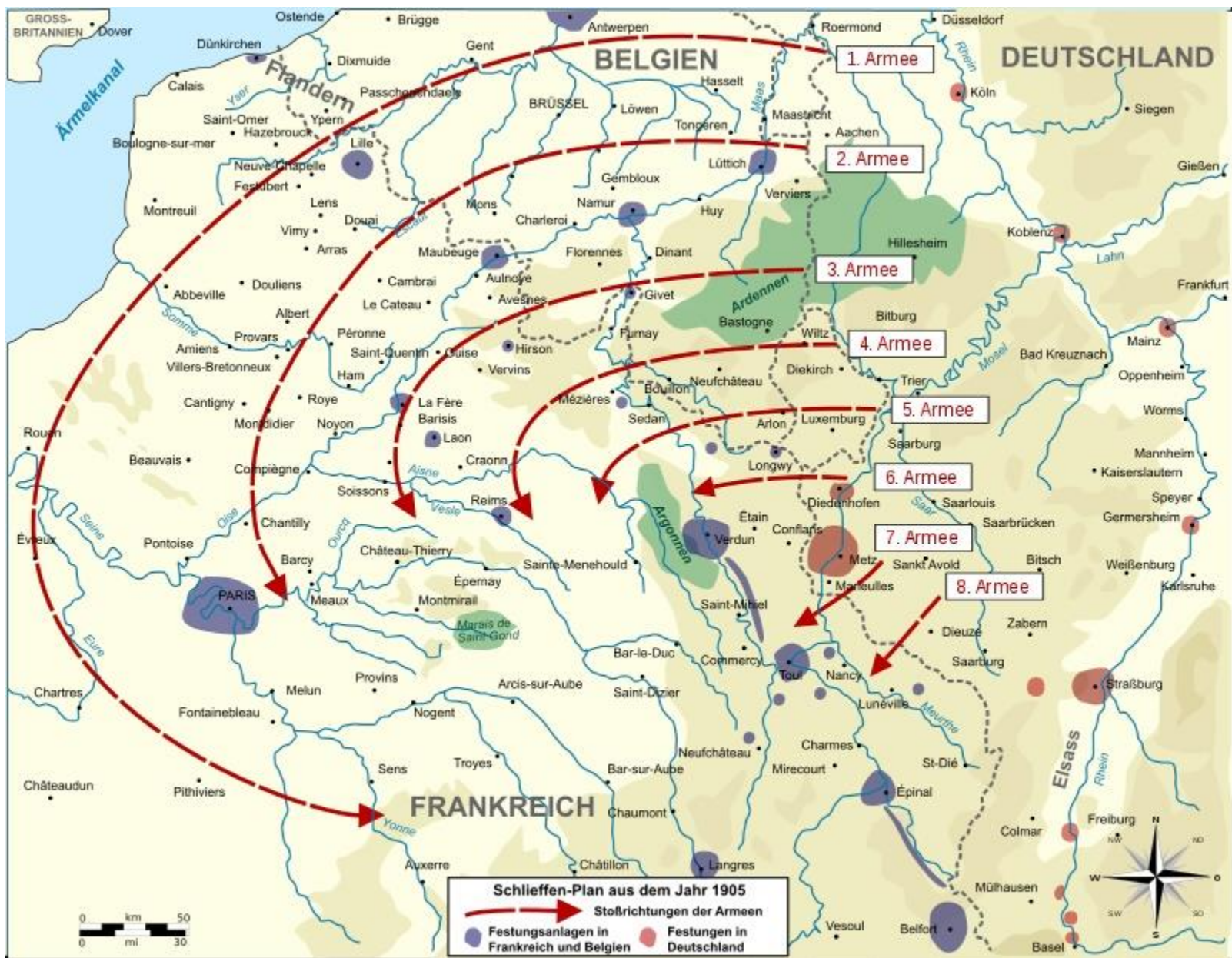
Υπήρξαν και δύο **δευτερεύοντα** μέτωπα:

- 3 το μέτωπο των Άλπεων
- 4 το **βαλκανικό** μέτωπο

ΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

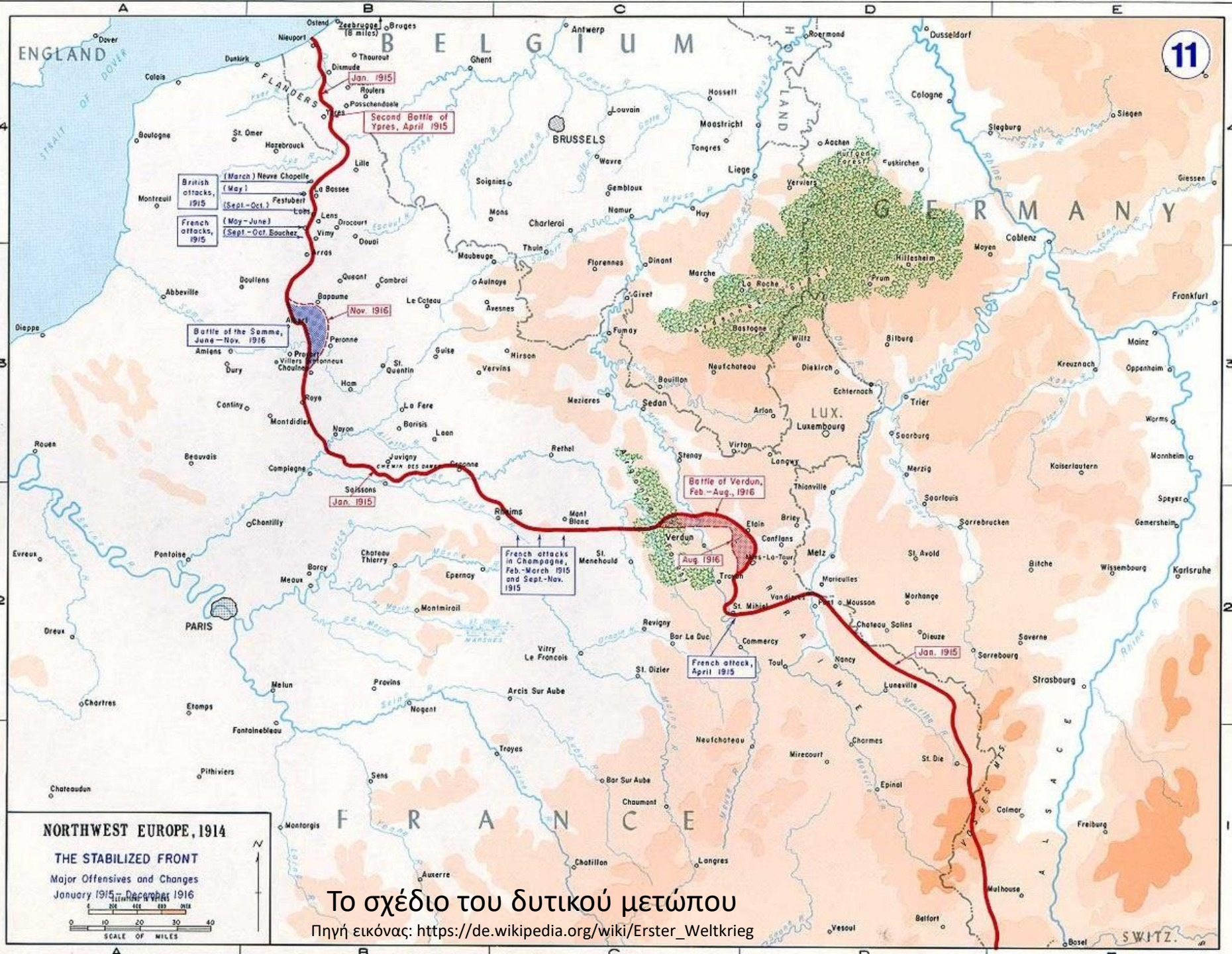
Η Γερμανία επιτέθηκε στη Γαλλία μέσω του Βελγίου με σκοπό να καταλάβει γρήγορα την γαλλική πρωτεύουσα, το Παρίσι.

Ο γαλλικός στρατός απέκρουσε την γερμανική επίθεση στον ποταμό Μάρνη και οι γαλλικές και αγγλικές δυνάμεις έσκαψαν σε μια γραμμή εκατοντάδων χιλιομέτρων χαρακώματα, όπου οι συνθήκες ζωής ήταν τραγικές.

Το σχέδιο επίθεσης των Γερμανών, γνωστό και ως σχέδιο Schlieffen, του 1905

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Erster_Weltkrieg

Το σχέδιο του δυτικού μετώπου

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Erster_Weltkrieg

Parapet

Sandbag Revetments

— Ground Level —

Firestep

Wood Revetments

Parapet
(when possible)

Wicker Revetments

Built mainly

'WET SOIL'

Subsoil water

ΑΓΓΛΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΣΕ ΧΑΡΑΚΩΜΑ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Πηγή εικόνας: <https://www.britannica.com/topic/trench-warfare>

ΓΑΛΛΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΣΕ ΧΑΡΑΚΩΜΑ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Πηγή εικόνας: <https://www.britannica.com/topic/trench-warfare>

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΣΕ ΧΑΡΑΚΩΜΑ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Πηγή εικόνας: <https://www.iwm.org.uk/history/the-unofficial-rules-of-trench-warfare>

www.hk1418.de

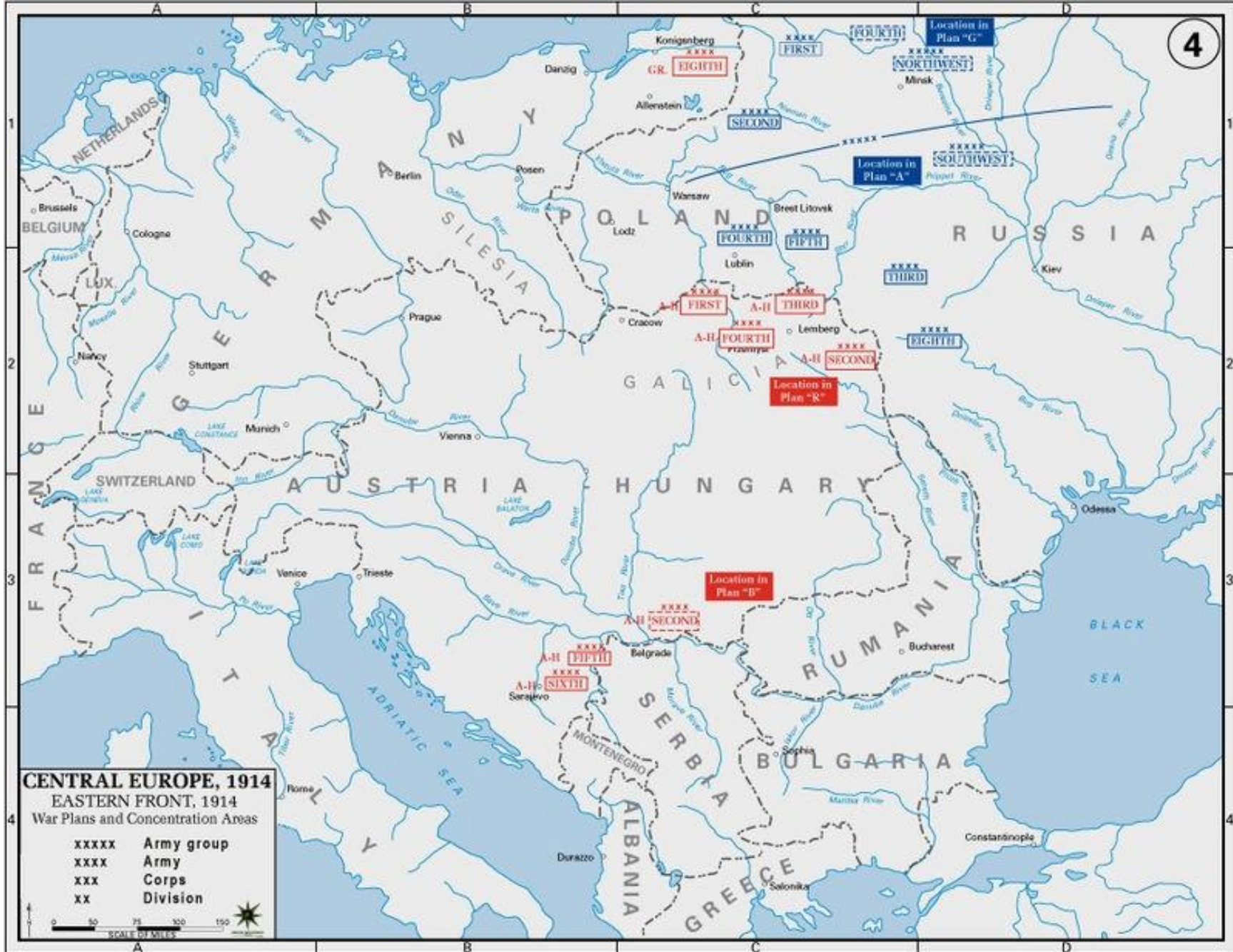
Χαράκωμα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου όπως είναι σήμερα

Πηγή εικόνας: <https://www.hk1418.de/tag/argonner-wald/>

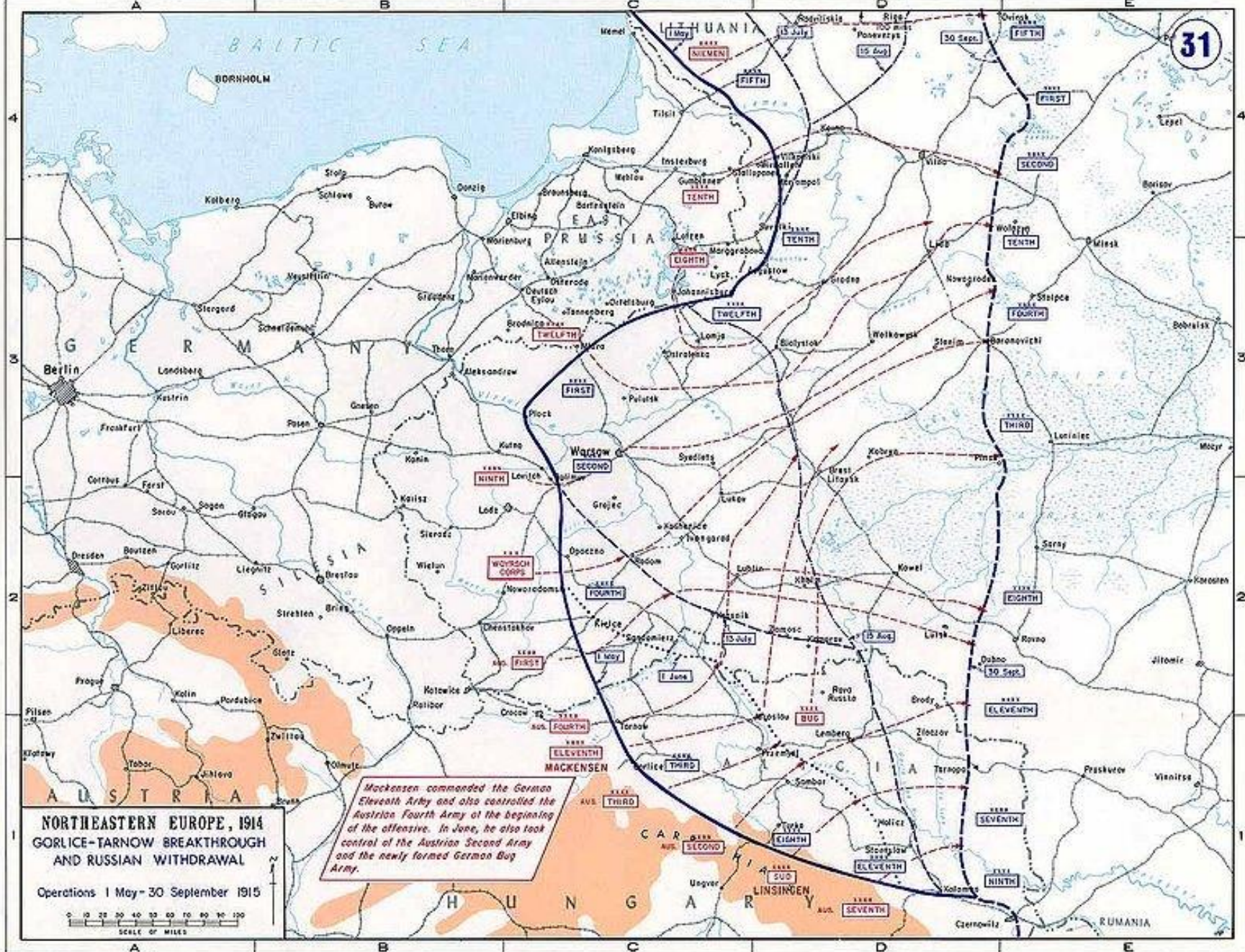
ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Το ανατολικό μέτωπο δεν ήταν στατικό όπως το δυτικό μέτωπο. Είχε πολύ μεγαλύτερο μήκος και μετά από την είσοδο στον πόλεμο της Ρουμανίας, εκτεινόταν από την Βαλτική θάλασσα μέχρι τον Εύξεινο Πόντο.

Με την έναρξη του πολέμου ρωσικά στρατεύματα επιτέθηκαν σε όλο το μήκος του ανατολικού μετώπου αλλά αναχαιτίσθηκαν από τους Γερμανούς στην Ανατολική Πρωσία.

Το σχέδιο του ανατολικού μετώπου, καλοκαίρι 1914

Το σχέδιο του ανατολικού μετώπου, φθινόπωρο 1914. Δεξιά η γραμμή υποχώρησης των Ρώσων

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Erster_Weltkrieg

Bundesarchiv, Bild 146-1987-028-03
Foto: o.Ang. | November 1915

Υποχώρηση Ρώσων χωρικών στο ανατολικό μέτωπο, φθινόπωρο 1915

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Erster_Weltkrieg

ΡΩΣΟΙ ΔΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ 1914-1915

Πηγή εικόνας: <https://www.mediathek.at/der-erste-weltkrieg/der-erste-weltkrieg-ausgabe-3/kriegsverlauf/die-ostfront/>

ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ

Τέλη του 1914 η **Οθωμανική Αυτοκρατορία** εισήλθε στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, ενώ την ακολούθησε η **Βουλγαρία** στις αρχές του 1915 με αποτέλεσμα να κυριαρχούν στα Βαλκάνια.

Η **Αντάντ** για να βοηθήσει την **Ρωσία** και να ανοίξει τα Στενά προσπάθησε να καταλάβει τα Δαρδανέλια το 1915 αλλά αποκρούστηκε από τον **οθωμανικό στρατό**.

ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ

Η **Αντάντ** αποβίβασε στρατεύματα στη **Θεσσαλονίκη** και μετέφερε τον πόλεμο στην **Ελλάδα**, η οποία παρέμενε ακόμη ουδέτερη.

Η **Ιταλία** εγκατέλειψε τις Κεντρικές Δυνάμεις και εισήλθε στον πόλεμο στο πλευρό της **Αντάντ**, αφού πήρε υποσχέσεις για **αυστριακά εδάφη** στην περιοχή των Άλπεων (Τιρόλο και Τεργέστη) καθώς και εδάφη στην Μικρά Ασία.

ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟ 1916

Το 1916 είναι το πλέον αιματηρό έτος που πολέμου. Ξεχωρίζουν δύο μάχες, που έμειναν στην Ιστορία για τον μεγάλο αριθμό απωλειών και την σκληρότητα των μαχών καθώς και την μεγάλη διάρκειά τους:

- 1 η μάχη του Βερντέν ([Verdun](#))
- 2 η μάχη του Σομ ([Somme](#))

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΒΕΡΝΤΕΝ

Μία από τις πιο αιματηρές μάχες του Α΄ Π.Π. διεξήχθη κοντά στην ιστορική πόλη του **Βερντέν**, και κράτησε 10 μήνες.

Ο γερμανικός στρατός ξεκίνησε μεγάλη επίθεση τον Φεβρουάριο του 1916 στο Βερντέν (Verdun) με σκοπό την διάσπαση της αμυντικής γραμμής των **Γάλλων**.

Οι απώλειες ξεπερνούν τις 800.000 στρατιώτες και ο βομβαρδισμός (2.500.000 οβίδες) του πυροβολικού άλλαξε το τοπίο.

Η ιστορική πόλη του Verdun βρίσκεται μεταξύ των πόλεων Reims και Metz στη βορειοανατολική Γαλλία.

Γάλλοι στρατιώτες σε χαρακώμα στο Βερντέν – επιχρωματισμένη φωτογραφία εποχής

Πηγή εικόνας: <https://www.history.com/news/10-things-you-may-not-know-about-the-battle-of-verdun>

Αεροφωτογραφία του πεδίου μάχης του Βερντέν όπως είναι σήμερα

Πηγή εικόνας: <https://www.theatlantic.com/photo/2018/05/the-fading-battlefields-of-world-war-i/561353/>

Φωτογραφία του πεδίου μάχης του Βερντέν όπως είναι σήμερα

Πηγή εικόνας: <https://www.amusingplanet.com/2015/08/scars-of-world-war-i-battlefield-of.html>

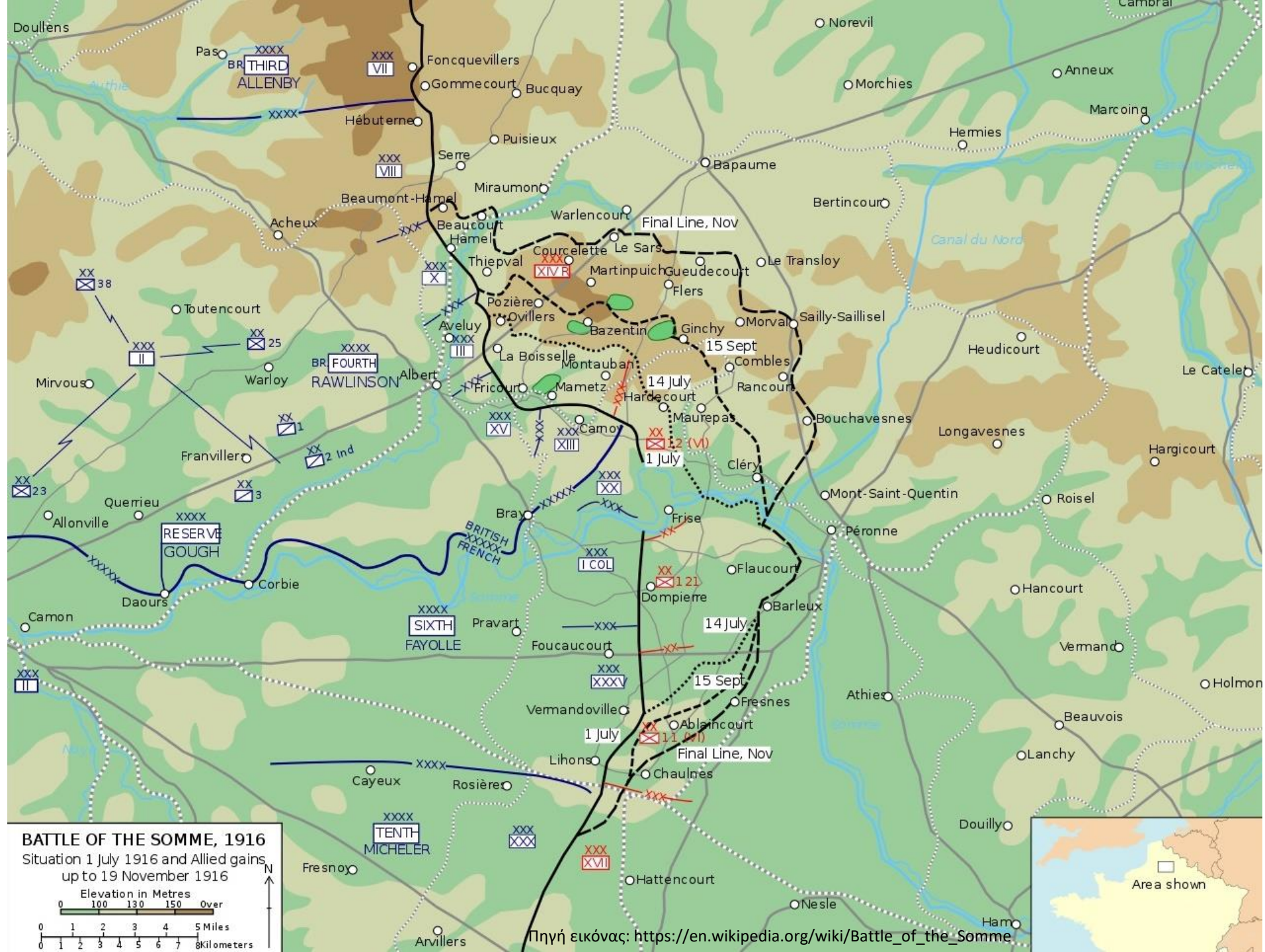
© Olivier Saint Hilaire

Βόμβες και οβίδες πυροβολικού που βρέθηκαν στο Βερντέν

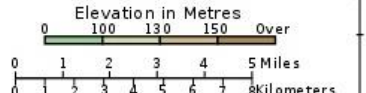
Πηγή εικόνας: <https://www.amusingplanet.com/2015/08/scars-of-world-war-i-battlefield-of.html>

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΟΜ

Η μάχη του Σομ ήταν από τις πλέον αιματηρές μάχες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η επίθεση των **αγγλογαλλικών** δυνάμεων κατά μήκος του ποταμού Σομ (Somme) σε ένα μέτωπο 40 χλμ. είχε ως σκοπό την διάσπαση του γερμανικού μετώπου και τον εξαναγκασμό των Γερμανών να αποσπάσουν στρατεύματα από τη μάχη του **Βερντέν**. Οι συνολικές απώλειες της μάχης, που κράτησε 5 μήνες, υπολογίζονται σε 1.200.000 στρατιώτες.

BATTLE OF THE SOMME, 1916
 Situation 1 July 1916 and Allied gains up to 19 November 1916

Η μάχη του Σομ – Πίνακας του J.P. Beadle

Πηγή εικόνας: <https://weaponsandwarfare.com/2016/01/16/the-battle-of-the-somme-i/>

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΟΜ

Στη μάχη του Σομ χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά από τους Βρετανούς τανκ

Πηγή εικόνας: https://www.wikiwand.com/en/Battle_of_the_Somme

Μνημείο και στρατιωτικό νεκροταφείο του Βερντέν

Πηγή εικόνας: <https://www.badische-zeitung.de/mit-experten-unterwegs-in-verdun--121333935.html>

1917

Το 1917 είναι έτος μεγάλων ανατροπών:

- 1 Στη **Γαλλία** αναπτύχθηκε αντιπολεμικό κλίμα με σοσιαλιστική ιδεολογία και σημειώθηκαν ανταρσίες στο μέτωπο, με αποτέλεσμα τις εκτελέσεις στρατιωτών.
- 2 Στη **Ρωσία** ξέσπασε **αστική** επανάσταση και ο τσάρος καθαιρέθηκε τον Φεβρουάριο. Η φιλελεύθερη κυβέρνηση θέλησε να συνεχίσει τον πόλεμο.

1917

- 3 Στη Ρωσία η φιλελεύθερη κυβέρνηση ανατράπηκε από τους μπολσεβίκους μετά την οκτωβριανή επανάσταση. Αμέσως οι μπολσεβίκοι υπέγραψαν την ειρήνη του Μπρέστ-Λιτόφσκ (03.03.1918) και η Ρωσία αποσύρθηκε από τον πόλεμο. Αμέσως η Γερμανία μεταφέρει τα στρατεύματά της στο δυτικό μέτωπο.

1917

- 4 Τον Απρίλιο του 1917 εισήλθαν στον πόλεμο οι ΗΠΑ με 1.000.000 στρατιώτες στο πλευρό της Αντάντ.
- 5 Τον Ιούνιο του 1917 εισέρχεται στον πόλεμο η Ελλάδα στο πλευρό της Αντάντ μετά από μεγάλη εσωτερική κρίση και ενισχύει το βαλκανικό μέτωπο.

1918 – ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Το φθινόπωρο του 1918 ξεσπά στη Γερμανία **σοσιαλιστική** επανάσταση και καθαιρείται ο Κάιζερ Γουλιέλμος Β΄. Την εξουσία αναλαμβάνουν οι **σοσιαλδημοκράτες** και η Γερμανία συνθηκολογεί.

Υπογράφει αρχικά την **ανακωχή της Κομπιένης** (Compiègne) και το 1919 την ειρήνη του Παρισιού, με όρους που θα αποτελέσουν τα αίτια του **Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου**.

Η υπογραφή της ανακωχής της Κομπιένης – Πίνακας του Maurice Pillard Verneuil

Πηγή εικόνας: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Waffenstillstand_gr.jpg

1918 – ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος στοίχισε τη **ζωή** σε πάνω από 8.000.000 ανθρώπους, ενώ άφησε τα σημάδια του σε 20.000.000 ανθρώπους.

Η **Ευρώπη** είναι στο τέλος του 1918 αντιμέτωπη με μεγάλες καταστροφές, πολλές υλικές ζημιές και δεν αποτελεί πλέον την κυρίαρχη ήπειρο στον κόσμο.

Νέες δυνάμεις ανατέλλουν: οι **ΗΠΑ**, η **Σοβιετική Ένωση** και η **Ιαπωνία**.

Κείμενα, συγγραφή, ιστορική έρευνα, εικόνες: Γαρίτατζης Χαράλαμπος (ΠΕ07)
Φιλολογική επιμέλεια: Γεώργιος Σπανός (ΠΕ02)